

Pellervo-Seura.

PELLERVON PIKKUKIRJASIA N:o 7

ÅKE LÖNNBERG

OSUUSKASSOJEN TILINTARKASTUS

OHJEITA TARKASTAJILLE

HELSINKI 1916
PELLERVO-SEURA

63 Tark

OSUUSKASSOJEN

perustajat ja toimihenkilöt!

Lisätkää osuustoimintasivistystänne kirjallisuutta lukemalla ja hankkikaa sitä varten itsellenne seuraavat julkaisut, jotka saadaan

Keskuslainarahastolta:

Osuuskassojen Keskuslainarahasto Osakeyhtiö ja Suomen osuuskassaliike v. 1903—1912. Hinta Smk 3:—.

Osuuskassojen edustajakokousten Pöytäkirjat. I (v. 1913), II (v. 1914) ja III (v. 1915). Hinta à Smk 1:—.

Suomen osuuskassojen liiketilasto. V (1912), VI (1913) ja VII (1914). Hinta à Smk 1:—.

Käyttäkää kassoja hoitaessanne tarkotusta varten laadittuja lomakkeita. **Keskuslainarahastolta** saadaan:

1. Luotonhakemuslomake	} Ilmai-
seksi.
2. Jäsenluettelo	
3. Luettelo hallituksen jäsenistä	
4. Rahantilauslomake	
5. Rahojen lähettämislomake	
6. Lainojen myöntämisilmoituslomake	
7. Lomakkeitten tilauskortti	
8. Velkakirja (tavallinen, erissä maksettavia lainoja varten)	} Hinta:
50 kpl. 1: 75
100 » 3:—
9. » (sakkomääräys)	
10. » (uutisviljelyslainoja varten)	
11. » (haltijalle asetettu)	} 10 kpl. —: 90
25 » 1: 75

ÅKE LÖNNBERG

OSUUSKASSOJEN TILINTARKASTUS

OHJEITA TARKASTAJILLE

090

Pellervo-Seura

973. a

II. 4.

HELSINKI 1916

OS. PELLERVO-SEURA

PERLERYN PIRKURJASSA N:o 1

AKE LONBERG

OSUUSKASSOJEN TILINTARKASTUS

OHJEITA TARKASTAJILLE

HELSINKI 1916
YHTEISKIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ

I.

Tilintarkastuksen merkitys. — Mitä tilintarkastajalta vaaditaan.

Tilintarkastus on tärkeä jokaisen liikkeen ter-
 veelle kehittymiselle. Osuuskassakin on liike.
 Jäsenten suorittamista osuusmaksuista on ker-
 tynyt peruspääomaa, säästöönpanoista ja lai-
 noista liikepääomaa. Näistä kaikista tulee tehdä
 asianomaisille tili. Kun osuuskassa suurimmaksi
 osaksi toimii vieraalla pääomalla, on sen hoita-
 misessa sitäkin suurempi huolellisuus tarpeen.
 Pienikin epäluulon kylvö voi jäsenistössä aikaan-
 saada hajaannusta; pienikin epäkohta voi vai-
 keuttaa luoton saantia ulkoapäin. Tilintarkas-
 tuksen asia on tutkia, onko kassaa hoidettu a-
 sianmukaisella kyvyllä, tunnollisuudella ja tark-
 kuudella sekä lahjomattomalla totuudenharras-
 tuksella todeta asiain oikea tila.

*Tilin-
 tarkastuk-
 sen
 merkitys.*

Monet kassojen hoitajat ovat kuitenkin taipu-
 vaisia katsomaan perusteellista tilintarkastusta
 jonkunlaiseksi epäluottamuksen osotteeksi it-
 seään kohtaan. Tällainen mielipide on aivan vää-
 rä ja tilintarkastajia loukkaava. Päinvastoin on
 tilintarkastus helpotuksena jokaiselle tunnolli-
 selle kassanhoitajalle ja tarjoo toisaalta hänelle

parhaan tilaisuuden osottamaan kykyään ja tunnollisuuttaan. Senpävuoksi tunnollinen kirjanpitäjä iloitsee, kun hän tilintarkastuksen kautta pääsee vastuuvollisuudestaan ja luotamus häneen sekä kassan jäsenten että yleisönkin puolelta kasvaa jokaisen tarkastuksen perästä. Toisin on sellaisen kirjanpitäjän, joka on huolimattomasti tai vilpillisesti asiansa hoitanut. Hän pelkää tarkastusta.

Kykenevistä tarkastajista puute.

Meidän maassamme on kykenevistä tilintarkastajista puute. Osuuskassa-alalla on tätä puutteellisuutta korjattu siten, että Osuuskassojen Keskuslainarahaston puolelta on joka kassassa vuosittain toimitettu tarkastus. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä, sillä Keskuslainarahaston tarkastus tapahtuu usein aivan liian myöhään, vasta vuosikokouksen jälkeen, jotapaitsi tarkastajalta puuttuu tarpeellista paikallisolojen ja henkilötuntemusta. Esimerkiksi vakuuksien pätevyyttä hän voi vain poikkeustapauksissa arvostella. Tärkeätä on yhä edelleen, että osuuskassat saavat itselleen omalta paikkakunnaltaan tilintarkastajia, jotka suorittavat työnsä huolellisesti ja tarkasti ja jotka koettavat työhönsä jo edeltäpäin perehtyä. Tämän helpottamiseksi ovat nämä ohjeet laadittu.

Mitä tilintarkastajalta vaaditaan.

Tilintarkastuksen suuresta merkityksestä johtuu, että tarkastajalta, ennenkun häntä voidaan pitää tehtävänsä soveliaana, vaaditaan määrättyjä edellytyksiä. Kaikkein ensinnä hänen tulee olla selvillä niistä seikoista, joista edellä on

puhuttu. Ennenkun hän edes saa lupautua tai suostua tarkastajaksi, täytyy hänen tietää, minkä tehtävän hän tarkastajaksi lupautumalla todella ottaa suorittaakseen. Niinikään tulee hänen olla täysin selvillä siitä, mitä seurauksia hänelle itselleen tarkastustyöstä erinäisissä tapauksissa saattaa olla. Voidakseen taas oikein arvostella niitä velvollisuuksia ja sitä vastuunalaisuutta, mikä hallituksella toimitsijatehtävässään on, täytyy tilintarkastajan tuntea niin hyvin kassan säännöt ja hallituksen ohjesäännön, kuin myöskin toimitsijoihin sovitettavat lainmääräykset. Siitä syystä olisi jokaisen tilintarkastajan, samoin kuin hallitusten jäsentenkin, luettava Ph. Suurosen kirjoittama kirjanen »Osuuskuntien toimitsijain vastuunalaisuudesta». (Kirjanen on saatavissa Pellervön Toimistosta 10 pennin maksusta). Niinikään tulee tilintarkastajan ainakin pääpiirtein tuntea »Osuustoimintalaki». Samoin tulee tarkastajan tuntea osuustoimintaa ja osuustoiminnallisen liikemuodon erikoisuuksia.

Näiden yleisten tietojen lisäksi täytyisi, jos suinkin mahdollista, tarkastajalla olla joku määrä tietoja kirjanpidon alalta. Ellei tarkastaja osaa kirjanpitoa, ei hän myöskään voi arvostella, onko esim. tilinpäätös oikein. Silloin kun tarkastajat ovat tekemisissä selvien tilien kanssa, joissa ei ole peljättävissä väärennyksiä t. m. s., riittää vähempikin kirjanpidon ja tiliasiain tuntemus. Aivan toiseksi muuttuu asia silloin, kun tarkastajain on joka askeleella peljättävä ja

etsittävä tahallisia virheitä. Silloin täytyy, ellei vuosikokouksen valitsemilla tilintarkastajilla ole riittäviä ammattitietoja, heidän hankkia asiantuntija itselleen avuksi, ennenkun he antavat lopullisen lausunnon.

Edellisestä on jo käynyt selville, että tilintarkastus saattaa toisinaan olla arkaluontoinenkin tehtävä. Onhan se eräissä tapauksissa asianosaisten kunniaan ja menestykseen vaikuttava toimenpide. Tämän vuoksi vaaditaan tarkastajalta maltillisuutta, tervettä harkinta- ja arvostelukykä. Niinikään vaaditaan häneltä ehdotonta puolueettomuutta ja horjumatonta sekä aina totuuteen pyrkivää oikeudenmukaisuutta. Ennenaikaiset arvostelut liikkeen tilasta ja toimihenkilöistä ovat sopimattomia. Arvostelu on annettava vasta sitten, kun kaikki asiat ovat tutkitut. Tarkastajalta vaaditaan myöskin vaiteliaisuutta. Hän ei saa puhua muualla niistä liikkeen asioista, joista hän tarkastuksessa on saanut tiedon.

Tilintarkastajain vastuunalaisuus.

Mitä tulee tilintarkastajain vastuunalaisuuteen, niin heihin, koska hekin ovat toimitsijoita, on tässä suhteessa sovellettava samoja lainmääräyksiä, jotka koskevat toimitsijoita yleensä. Tilintarkastajatkin ovat toisen pyynnöstä ottaneet jotakin hänen puolestansa toimittaaksensa, nimittäin osuuskunnan puolesta tarkastaakseen hallituksen tilejä. *He ovat siis teostaan vastuunalaiset* samalla tavalla kuin toimitsijat yleensä. Heidän tulee niinmuodoin *korvata se vahinko*, joka syntyy siitä, että muistutus, joka

olisi ollut tehtävä, on jäänyt tekemättä. Yleensä voidaan tilintarkastajain vastuunalaisuudesta sanoa, että jos tileissä tai hallinnossa on ollut virhe, joka huolellisen miehen tarkkuudella olisi ollut huomattavissa, mutta sitä ei ole huomattu, ja esimerkiksi hallituksen jäsenet, jotka ovat lähinnä vastuunalaiset virheistä, ovat tulleet köyhiksi tahi kuolleet, niin että heihin ei enää voida käydä käsiksi, on tilintarkastajain vastattava sellaisesta virheestä. Kuitenkaan eivät tilintarkastajat ole vastuunalaisia siitä vahingosta, joka syntyy senvuoksi, että he *tietämättömyydestä tai ymmärtämättömyydestä eivät kykene* tilintarkastajan tehtäviä kunnolleen suorittamaan; ainoastaan siitä vahingosta, minkä he tahallaan tai huolimattomuutensa kautta osuuskunnalle tuottavat, ovat he vastuussa. Jos osuuskunta on valinnut tilintarkastajiksi sellaisia henkilöitä, jotka eivät parhaalla tahdollaankaan kykene tätä tehtävää kunnolleen suorittamaan, saa osuuskunta syyttää itseään.

II.

Tarkastustyön suorittaminen.

Heti kun vuosikokouksessa on valittu tilintarkastajat, on heille tästä ilmoitettava, jotta heillä olisi tilaisuus valmistautua toimeensa.

Valmistautuminen.

Samalla on heille myös lähetettävä — varojen mukaan lahjaksi tai lainaksi — tarpeellinen kirjallisuus. Tilintarkastajat ovat osuuskassan luottamusmiehiä, jotka toimivat palkatta tai aivan vähäistä korvausta vastaan, eikä siksi voi vaatia, että he hankkivat kirjat itselleen. Varsinkin olisi myötäliitettävä kassan säännöt ja hallituksen ohjesääntö sekä kassan hoidon ja kirjanpidon käsikirjat, »Osuustoimintalaki» ja nämä ohjeet. Samalla olisi heitä kehotettava näiden avulla perehtymään kaikkiin niihin sääntöjen, hallituksen ohjesäännön ja »Osuustoimintalain» määräyksiin, jotka koskevat osuuskunnan hoitoa ja sen kirjanpitoa. Niistä selviää m. m., että tarkastajain asiana on pitää liikettä koko laajuudessaan silmällä ja ovat he oikeutetut koska tahansa vuoden varrella vaatimaan osuuskassan kirjat, arvopaperit ja rahavarat nähtävikseen.

Tarkastuksen siirtäminen.

Varsinainen tarkastus tapahtuu hallituksen tai kirjanpitäjän kutsusta niin pian kun kirjanpitäjä on saanut paperit kuntoon ja tilit päätetyiksi sekä hallitus on ne hyväksynyt. Viimeksimainitusta seikasta on nimenomainen merkintä pöytäkirjaan tehtävä. Voi kuitenkin sattua, että tarkastajat jo heti alussa huomaavat niin paljon puutteellisuuksia ja kesken-eräisiä töitä, etteivät katso voivansa tarkastukseen ryhtyä, ennenkun kirjanpitäjä ensin on kunnolleen tehnyt tehtävänsä. Tarkastajien asiana näet ei ole tilien teko, vaan ainoastaan valmiitten tilien tarkastus. He ovat silloin oikeutetut, annettuaan ohjeita, lykkäämään tarkastuk-

sen toiseen kertaan, mutta jos kirjanpitäjä on kykenemätön ja tarkastajat tai ainakin toinen heistä siihen pystyy, on parempi, että he ryhtyvät tilintekijää auttamaan. Muussa tapauksessa on apua pyydetty muualta, esim. Keskuslainarahastosta tai Pellervon Toimistosta.

*

Edellä on jo mainittu, että tarkastajain tulee ennen tarkastustilaisuutta tutustua osuuskunnan sääntöihin ja hallituksen ohjesääntöön, jotta he voisivat pitää mielessään, mitä kaikkea heidän on tutkittava. Samasta syystä on hyödyksi jo ennen varsinaiseen tilintarkastukseen ryhtymistä lukea osuuskunnan kokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjat. Edellisistä ilmenevät ne päätökset, mitkä erikoisesti tilivuoden aikana ovat olleet hallituksen toiminnan ohjeina, jälkimäiset taas ja vuosikertomus osottavat, miten näitä ohjeita, lakia ja sääntöjä on noudatettu sekä millä huolella ja varovaisuudella hallitus on toiminut. Tarkastuksen alkuvalmisteluihin kuuluu myös viimeisen tilintarkastuskertomuksen ynnä Keskuslainarahaston tarkastajan sillä välin mahdollisesti suorittamastaan tarkastuksesta antaman kertomuksen lukeminen. Sen yhteydessä lienee sopivin samalla ottaa selvä, ovatko kertomuksissa mahdollisesti mainitut virheet tulleet korjatuiksi ja tarkastajain mahdollisesti tekemät muistutukset ja parannusehdotukset varteenotetuiksi.

Tarkastuksen alottaminen.

*Kassan
tarkastus.*

Tämän jälkeen lasketaan kassassa olevat rahat ja merkitään niitten määrä muistiin. Sitä varten on varattava vihkonen tai suuri paperiarkki, johon kaikki muistiinpanot, »pöytäkirja», tarkastuksen kuluessa tehdään. Samassa vihossa, eikä irtonaisilla paperilipuilla, toimitetaan myös kaikki laskut. Siten säilyy kaikki tarkastajilla tallella.

*Tarkas-
tajan
luottamus-
kortti*

Vuoden alusta tarkastuspäivään saakka on liike jatkunut ja rahavaroja käsitelty. On siis selvä, ettei kassa enää voi olla yhtäpitävä tilinpäätöksessä mainitun erän kanssa, vaan on se verrattava tarkastuspäivän rahatilin erotukseen eli saldoon.

*Tilin-
arvauk-
sen*

Tarkastetaan sitten se pohja, jolle vuoden tilit ovat laaditut. Tilinavaus perustuu edellisen vuoden tilinpäätökseen. Sen tilinasemasta ovat varat ja velat suorastaan siirretyt seuraavan vuoden tileihin siten, että tilinavauksessa varat ja tappio ovat tilien *saanut*-puolella ja velat sekä voitto *antanut*-puolella, kukin sillä tilillä, mihin se luonnostaan kuuluu. Pohja on silloin oikea, jos tilinpäätös on ollut oikea. Sen seikan selville saamiseksi on tarkastajien tutkittava edellisiä tarkastuskertomuksia, niin omien tilintarkastajien antamaa kuin Keskuslainarahastonkin lähettämää, ja katsottava, ovatko niissä tehdyt muistutukset tileissä otetut huomioon. Jos näin on laita, ei meidän enää tarvitse vanhoihin asioihin kiinnittää huomiota. Voimme niihin nähden luottaa entisiin tarkastuksiin.

Ennenkun rupeamme eri tilejä tarkastamaan, teemme vielä loppusummien tarkkailuyhteenlaskun. Laskemme yhteen toisaalta kaikki saanto-puolten loppusummat ja toisaalta taas kaikki anto-puolten loppusummat. Jos täten saamme kaksi yhtä suurta summaa, voimme olla jotenkin varmat siitä, että päiväkirjan siirrot vuoden varrella ovat tulleet oikein lasketuiksi ja että jokainen erä on tullut merkityksi kahteen tiliin, nim. toisen saanto- ja toisen anto-puolelle. Ellei näin käy, on virhe haettava, ennenkun tarkastusta voidaan jatkaa. Teemme tarkkailuyhteenlaskuja myös edellisillä avauksilla, ensiksi esim. keskeltä vuotta, kunnes löydämme viimeisen oikean siirron, ja sitten haemme virheen tai virheet sillä avauksella, joka tätä siirtoa seuraa, tarkastamalla tileihin viennit ja yhteenlaskut.

Loppusummien tarkkailuyhteenlasku.

Seuraa sitten eri tilien tarkastus. Rahatilillä tutkimme ensiksi tulojen ja menojen todenperäisyyden. Toinen tarkastaja selailee todisteita (kuitteja), kiinnittäen huomiota myös menojen laatuun ja tarpeellisuuteen sekä kuittauksen asianmukaisuuteen, ja toinen seuraa kirjasta. Kaikki ne erät, joilla on vastaavat todisteet, varustetaan päiväkirjan rahatilissä pienellä siistillä lyijykynämerkillä, n. k. kruksilla, ja sama merkki pannaan myös todisteeseen summan kohdalle. Kun kaikki todisteet on tarkastettu, tutkitaan, onko joku tulo- tai menoerä jäänyt ilman merkkiä ja mistä johtuu, ettei sillä ole todistetta.

Rahatilin tarkastus.

Jos erä on tärkeä, annetaan kirjanpitäjälle aikaa hankkia todiste. Ellei hän sitä tee, huomautetaan asiasta tilintarkastuskertomuksessa. Pikkuasioihin ei kuitenkaan saa takerkua.

Sen jälkeen tarkastetaan rahatilin yhteenlaskut vuoden alusta tilintarkastuspäivään asti. Vielä tutkitaan, onko tilinpäätökseen otettu »kassa» eli »rahasäästö» oikea, vähentämällä rahatilin anto-puolen loppusumma saanto-puolen loppusummasta. Näin saatu tilinero eli saldo on juuri rahasäästö. Jos se tilinasemassa on oikea, varustetaan sekin pienellä merkillä. Ennenkun rahatili jätetään, on vielä tutkittava, onko kirjanpitäjä pitemmän aikaa pitänyt paljon rahoja kassassa ja siten aiheuttanut korkotappiota. Tämä käy parhaiten päinsä vertailemalla joka kuukaudelta rahatilin saanto-puolta antopuoleen siirtosummissa. Jos suurempia rahamääriä on pidetty käyttämättä esim. kuukauden verran tai kauveminkin, on syytä muistuttaa sellaisesta seikasta, ellei asia aiheudu erikoisen huonoista kulkuneuvoista.

Osuusmaksutilin tarkastus. Osuusmaksutili tarkastetaan taas paraiten jäsenluettelon avulla. »Pöytäkirjaan» tehdään luettelo siitä, paljonko kullakin jäsenellä vuodenvaihteessa oli maksettuna osuusmaksua. Vasemmalle kirjoitetaan jäsenen numero ja oikealle osuusmaksun määrä seuraa-vaan tapaan:

Osuusmaksut 31/12 1915.

N:o	1	50: —	
	2	50: —	
	3	40: —	Rästiä 10: — J. Timonen.
	4	50: —	
	5	50: —	
	6	40: —	
	7	40: —	
	j. n. e.		
	50	10: —	Pääsymaksu 3: — jäänyt A.
			Auviselta kantamatta.
	51	—: —	

Yhteensä 330: —

Kunkin jäsenen kohdalla tarkastetaan myös, onko hän suorittanut kaikki, mikä on langennutkin maksettavaksi, vai onko hänellä mahdollisesti rästiä, mikä merkitään muistiin. Kun luettelo on valmis, lasketaan se yhteen ja tarkastetaan, onko summa yhtäpitävä osuusmaksutilin saldon ja tilinaseman osuusmaksusumman kanssa. Jos näin on laita, on osuusmaksutili oikea ja summa tilinasemassa merkitään. Muussa tapauksessa on virhe haettava. Se tapahtuu siten, että jäsenluettelon järjestyksessä kaikki vuoden mittaan suoritettut ja takaisinmaksetut osuusmaksuerät haetaan päiväkirjasta. Vastaavat erät jäsenluettelossa ja osuusmaksutilillä merkitään. Ne erät, mitkä silloin päiväkirjasta puuttuvat, merkitään muistiin. Kun on päästy jäsenluettelon loppuun, tarkastetaan, mitkä erät osuusmaksutilillä mahdollisesti ovat

jääneet merkitsemättä ja siis jäsenluettelosta puuttuvat, elleivät ne ole juuri äsken kaipaamamme. Puutteellisuuksista huomautetaan tarkastuskertomuksessa, ellei kirjanpitäjä tahdo eikä voi niitä heti korjata.

Pääsymaksujen tarkastus.

Jäsenluettelon mukaan tarkastetaan myöskin, ovatko kaikki vuoden kuluessa suoritettut pääsymaksut tulleet päiväkirjaan merkityiksi sekä onko kaikilta uusilta jäseniltä pääsymaksu kannettu.

Lainanantajain tilin tarkastus.

Seuraa sitten lainanantajain tili. Sillä tilillä esiintyvät pääasiallisesti osuuskassan ja Keskuslainarahaston väliset asiat. Tämän lähettämän tiliotteen avulla saadaan pian selville, onko kirjanpito yhtäpitävä ja oikea. Ellei saldosumma kummassakin ole sama, merkitään vastaavat summat tiliotteessa ja päiväkirjan tilillä, jolloin eron syy huomataan. Jos on muita lainanantajia, verrataan niitten asiat vastaaviin todisteihin. Tilineron täytyy olla yhtä suuri kuin näitten eri velkojen summa, vähennettynä osuuskassan mahdollisilla, esimerkiksi osinkosaatavilla, mitkä tilinpäätöstä valmistellessa on ehkä siirretty lainanantajain tilille. Oikeiksi huomattut summat tilinasemassa merkitään.

Tallettajain tilin tarkastus.

Tallettajain tili tarkastetaan tallettajain tili-kirjan avulla. Tämän mukaan tehdään tarkastajain muistipaperille eli »pöytäkirjaan» kassassa vuodenvaihteessa olleista talletuksista luettelo, johon merkitään talletuksen numero ja määrä. Yhteenlaskettua verrataan summa tilin saldoon ja tilinaseman vastaavaan, mikä merkitään. Jos eroa on, haetaan se ensin, merkitse-

mällä kaikki vastaavat nostot sekä talletukset tallettajain tilikirjassa sekä päiväkirjan tallettajain tilillä. Ne erät, mitkä jäävät merkittä, tutkitaan ja virheistä huomautetaan tarkastuskertomuksessa, ellei kirjanpitäjä heti voi niitä tyydyttävästi selittää ja korjata. Ellei vielä tätenkään saataisi yhtäpitäviä summia, on tutkittava, ovatko saldolaskelmat pitkin vuotta tallettajain tilikirjassa oikein toimitetut.

Lainanottajain tili taas tarkastetaan velkakirjojen ja lainaluettelon avulla. »Tarkastuspöytäkirjaan» tehdään jälleen luettelo, johon nyt merkitään velkakirjan numero ja sisältö, vuoden vaihteessa mahdollisesti oleva rästi y. m. s. seuraavaan tapaan:

*Lainan-
ottajain
tilin
tarkastus.*

Velkakirjasaatatavat $31/12$ 1915.

N:o	52	100: —	
	54	250: —	Rästi $30/11$ 15 50: — A. Auvinen.
	55	50: —	
	60	75: —	Lehmän ostoon 5 vuodeksi.
	62	80: —	Todistamatta.
	63	90: —	Tarkotus epämääräinen.
	65	500: —	Rästi $30/6$ 15 100: — J. Timonen. Liian suuret erät.
	66	300: —	Toinen takausmies kuollut.
	68	400: —	Rästi $31/8$ 15. Myönnetty lykkäystä $15/9$ 15 $1/2$ v:ksi.
	70	200: —	Valvottu J. Peltosen konkurssissa.
	75	1,250: —	Takausmiehet vähävaraisia.
Yhteensä		3,295: —	j. n. e.

Velkakirjat ovat tarkastettavat sekä muotonsa puolesta että asiallisesti. Kunkin velkakirjan lainanottajan ja takausmiesten tai muun vakuuden varmuus on erikseen arvioitava ja kaikki puutteellisuudet merkittävä muistiin. Toinen tarkastaa velkakirjat ja pitää »pöytäkirjaa», toinen hakee vastaavat summat lainaluettelosta. Kun luettelo on valmis, lasketaan se yhteen. Velkakirjasaatavien loppusumma verrataan sitten lainanottajain tilin saldoon, kun tästä ensin on vähennetty tilille mahdollisesti siirretyt muut saatavat, sekä tilinaseman vastaavaan summaan, mikä merkitään, jos se on yhtäpitävä. Jos eroa on olemassa, on virhe haettava. Jos velkakirjasaatavien summa on liian pieni, voi se johtua siitä, että joku velkakirja on poissa joukosta, ehkä uloshaussa tai muualla, eikä sen sisältö ole tullut luetteloomme. Ellei kirjanpitäjä tätä muista eikä lainaluettelon avulla voi osottaa puuttuvaa erää, verrataan ensiksi lainaluettelo tekemäämme luetteloon. Alkaen ensimmäisen lainaluettelon alusta, haetaan kaikki ne lainat, joista vielä on jotain maksamatta ja merkitään lainaluettelon osottama »lainamäärä vuoden päättyessä» sekä vastaava summa tekemässämme luettelossa. Sillätavalla huomaamme helposti, mitkä lainat luettelostamme puuttuvat ja voimme tutkia, mikä on syynä velkakirjojen puuttumiseen. Jollei virhettä näin menetellen saada selville, on lainaluettelo kauttaaltaan verrattava päiväkirjaan. Alkaen lainaluettelon alusta, haetaan jokainen

siinä oleva vuoden varrella sattunut nosto- tai maksuerä päiväkirjan lainanottajain tililtä ja kun se on löytynyt, varustetaan vastaavat erät lainaluettelossa ja päiväkirjan tilillä samalla lyijykynämerkillä. Jos joku erä puuttuu päiväkirjasta, merkitään se muistiin. Kun on päästy lainaluettelon loppuun, tarkastetaan, onko joku erä lainanottajain tilillä jäänyt merkitsemättä. Jos niin on tapahtunut, eikä erä ole ennen kaipaamamme, tutkitaan uudestaan syy, vertaamalla lainaluetteloa ja velkakirjaa keskenään. Kaikki näin havaitut virheellisyydet merkitään tarkastuskertomukseen, ellei kirjanpitäjä heti voi niitä tyydyttävästi selittää ja korjata.

Omien varojen tili ei aiheuta meille paljonkaan päänvaivaa. Harvat ovat näet ne viennit, mitkä vuoden kuluessa on sinne tehty. Pääsymaksut tarkastimme jo jäsenluettelon käsillä ollessa. Nyt tutkitaan, onko vararahastoon ja käyttörahastoon tehty vuosikokouksessa päätetyt siirrot ja ovatko rahastot tulleet tilinpäätökseen oikein otetuiksi, missä tapauksessa ne tilinasemassa kruksataan. Tilin saanto-puolelle on merkitty ainoastaan kalusto — mahdollisesti kiinteistökin — ja kassan arvopaperit. Nämä omaisuuden eri lajit tarkastetaan ja tutkitaan, onko niiden arvo tullut tilinpäätökseen oikein merkityksi, huomioonottamalla ohjesäännön 10:n §:n kuoleusmääräys. Kalusto on kuoletettava vähintään 10 %:lla, mikä lasketaan sen alkuperäisestä arvosta, koska tarkoituksena on, että se 10 vuodessa poistuisi tileistä tai kuoleutuisi 1 markkaan.

Oikeiksi huomatu erät tilinasemassa merkitään.

Yhteisostotili.

Yhteisostotili on usein hankalampi ja jos ostoja suuremmassa määrässä on toimitettu, on tarkastajain ehdottomasti vaadittava niistä kokonaan eri kirjanpito. Tärkeintä on tutkia tilinpäätöksessä esiintyvien yhteisostojen todenperäisyyttä. Varsinkin on saataviin kiinnitettävä huomiota. Ellei niistä jo ole eri luetteloa, on semmoinen tehtävä ja samalla tutkittava, ovatko kaikki saatavat varmat. Luettelon loppusumman pitää olla yhtäpitävä vastaavan summan kanssa tilinasemassa, mikä merkitään. Jos on eroa, on se haettava. Vielä on tutkittava, onko joka säkistä tai kilosta todella kassalle rahaa tilitetty. Jaetun tavaran määrä ja mahdollinen varasto ovat verrattavat lähetytlaskun määrään. Saatavia ei yleensä saisi olla paljon. Jos on kolme kuukautta vanhempia saatavia, vieläpä ulkoisiltakin henkilöiltä, on aina syytä muistuttaa siitä tilintarkastuskertomuksessa. Jos yhteisostovarastoa on olemassa, on käytävä sitä tarkastamassa ja tutkittava, onko se tullut kirjoihin oikein otetuksi. Varsinkin tähteeksi jääneen siementavaran hintaa on ostarvostaan tuntuvasti alennettava. Hinnoittelua on yleensäkin tarkastettava ja tutkittava, onko kassalle otettu kohtuullinen voitto. Jos yhteisostoihin on käytetty kassan varoja, on vielä katsottava, onko niistä velottu korkoa, sillä muuten ei yhteisostotilin antama voitto olekaan oikea, vaan harhaanjohtava. Tiliä tarkastaes-

samme on myöskin katsottava, onko yhteis-
ostoissa noudatettu Keskuslainarahaston yhteis-
ostoehtoja sekä osuustoimintaperiaatteita, osta-
malla yksinomaan osuustoiminnallisilta liik-
keiltä tai suorastaan tuottajilta.

Kassan suurimmat tulot ja menot johtuvat *Korkotilin tarkastus.*
luonnollisesti korkotililtä. Edellisiä voimme tar-
kastaa summittain, tutkimalla, paljonko kassan
varoja on ollut jäsenille lainattuina ja laskemalla
kassan niille kantama korko. Keskuslainarahas-
ton varoihin nähden käy tämä paraiten päinsä
siten, että lähtökohdaksi otamme Keskuslaina-
rahaston velkoman korkomäärän, jonka voimme
otaksua oikein lasketuksi. Jos sen korkokanta —
kuten nykyään — on $4\frac{1}{2}\%$ ja kassan 6% ,
saamme korkotulot näistä rahoista lisäämällä
kassan maksamaan korkomäärään sen kolman-
neksen. Osuusmaksuille lasketaan 6% :in korko.
Vararahaston määrästä voimme ensin vähentää
kaluston ja niitten arvopaperien arvon, jotka
eivät vielä ole korkoa tuottaneet, ja loppuosalle
laskea 6% :in koron. Talletuksille kassasta mak-
settuun 5% :in korkomäärään lisäämme sen vii-
denneksen, koska kassa niistäkin varoista on
saanut 6% . Jos näitten eri korkomäärien sum-
ma on paljon pienempi tai suurempi kuin tilin-
päättöksen osottama korkotulosumma, vaikka
tätä laskettaessa onkin muistettu *korkotilin anto-*
puolen loppusummasta vähentää pois edellisen
vuoden siirrot ja mahdolliset korjausviennit, on
ryhdyttävä kaikkia korkolaskelmia yksityis-
kohtaisesti tarkkailemaan. Samoin myös heti,

jos summittainen tarkkailu tuntuu liian vaikealta. Jos summat sitävastoin käyvät suunnilleen yhteen, riittää, jos tarkastamme korkolaskuja vain sieltä täältä. Jos virheitä havaitaan, jatketaan tarkastusta. — Usein johtuu korkotulojen vähyys siitä, että korkosaatavia on unohtunut pois joukosta, josta syystä on erikoisesti tutkittava, ovatko kaikki korkosaatavat otetut tilinpäätöksessä huomioon. Kuten jo edellä on huomautettu, voi syynä korkotulojen vähyteen olla joko se, että kassassa on ollut paljon rahoja käyttämättöminä tai että kirjanpitäjä on käyttänyt niitä omiin tarkoituksiinsa, jossa tapauksessa häneltä on vaadittava korvausta.

Korkomenojen joukossa on ensimmäisenä Keskuslainarahastolle menevä korko. Rahaston lähettämän korkolaskelman voimme tarkastaa, jos aikaa siihen riittää. Oikeastaan se on kirjanpitäjän tehtävä. Talletuksille suoritettuja korkoeria tarkastetaan sieltä täältä ja tarkemmin sitten, jos virheitä ilmenee. Samalla tavalla tarkastetaan mahdolliset muut korkomenot. Jos olemme päässeet tyydyttäviin tuloksiin, merkitään korkotulo- ja -menosummat voitto- ja tappiotilissä.

*Kulunki-
tilin
tarkastus.*

Kulunkitilillä on joukko erilaisia meno- ja tuloeria, joihin on kiinnitettävä erikoista huomiota, muistaen, että säästetty markka on ansaitun arvoinen. Juuri tällä tilillä käy näet säästöjen tekeminen mahdolliseksi. Niinikään voimme myös siltä tililtä hankkia kaikenlaisia pikkutuloja, mitkä voivat muuttaa liikkeen kannattavaisuuden aivan toisenlaiseksi. Joskin kassan

tarkotuksena ei suinkaan ole suurien voittojen kokoaminen, on omien varojen kasvaminenkin silti varsin tärkeä seikka, kun se vain voi tapahtua käyttämällä tarkkuutta ja ketään rasittamatta. Moni osuuskassa on päässyt alkuvaikeuksista siten, etteivät sen toimihenkilöt ole vaatineet useaan vuoteen mitään palkkaa. Toiset taas ovat suoriutuneet niistä kantamalla pieniä maksuja lomakkeista, provisionia lainoista, hankkimalla iltamatuloja, ostamalla ja vuokraamalla jäsenilleen tarpeellisia koneita j. n. e. Eri kulunkierät olemme jo tarkastaneet todisteita tutkiessamme. Ovatko kaikki menot ja tulot tältä tililtä tulleet mukaan tilinpäätökseen, selviää, kun laskemme sen kulunkitilitä johtuvat erät — erikseen tulot ja menot — yhteen sekä vertaamme summia kulunkitilin anto- ja saantupuolien loppusummiin, joista ensin olemme vähentäneet siirrot edelliseltä vuodelta ja korjausviennit. Asianmukaiseen eristelyyn on myös kiinnitettävä huomiota. Jos huomaamme erät oikeiksi ja kaikki mukaan otetuiksi, saamme nekin voitto- ja tappioutilissa merkitä.

Olemme nyt näin tarkastaneet päiväkirjan tilit yksitellen. On kuitenkin vielä kaksi tiliä, mitkä esiintyvät ainoastaan tilinpäätöksessä, nimittäin tilinasema sekä voitto- ja tappiotili. Edellinen kokoo kaikki muilla tileillä olevat varat ja velat. Jos me tarkastuksen kuluessa olemme merkinneet sen erät, mikäli olemme huomanneet ne oikeiksi, on vain tarkastettava, olisiko mahdollisesti joku niistä jäänyt ilman

Tilinpäätöksen tarkastus.

merkkiä ja se erikseen tutkittava sekä yhteenlasku tarkastettava. Voitto- ja tappiotili taas kokoo muilla tileillä olevat tulot ja menot. Niitäkin olemme korkotiliä, kulunkitiliä ja yhteisostotiliä tarkastaessamme tutkineet ja merkinneet. Vielä on katsottava, että kaikki nämä ovat tulleet oikein tileille merkityiksi ja yhteenlaskemalla tarkastettava, päätyvätkö tilit todella siten, että kunkin tilin saanto- ja antopuoli tulevat yhtä suuriksi. Merkitsemättä on vielä kuitenkin jäänyt tilinaseman ja voitto- ja tappiotilin saldot, voitto tai tappio. Kummassakin on saldo eli tilinero sama. Ellei niin ole laita, on tilinpäätös väärä ja siis korjattava. Vasta tilinpäätöksessä näemme niin ollen koko liikkeen lopputuloksen, olkoon se hyvä tai huono, ja huomaamme syyt siihen. Vasta nyt voimme sen lopullisesti arvostella.

Hallituksen toiminnan tarkastus.

Liikkeen tulos ei kuitenkaan johdu tileistä. Nämä vain näyttävät sen. Itse tulos johtuu hallituksen toiminnasta. Tämäkin on asetettava tarkastuksen alaiseksi. Sen taas voimme tehdä pöytäkirjojen ja vuosikertomuksen avulla. Luemme ne uudelleen läpi. Tarkastuksen kuluessa olemme huomanneet epäkohtia, esimerkiksi rästejä. Nyt tutkimme, onko hallitus niihin kiinnittänyt huomiota sekä ryhtynyt sen johdosta toimenpiteisiin. Ja vielä enemmän: me näemme, onko hallitus jo lainoja myöntäessään koettanut välttää rästien syntymistä, harkitsemalla jokaista laina-asiaa yksityiskohtia myöten.

Me näemme, onko hallitus tarpeellisella varovaisuudella ottanut uusia jäseniä, ovatko säädetyt ilmoitukset rekisteriviranomaisille tehdyt, onko hallitus valvonut kirjanpitäjän ja yhteisostomiehen toimintaa sekä osuuskassan, sen jäsenten ja yleensä koko osuustoiminnan parasta sekä valppaasti ryhtynyt toimenpiteisiin vaarojen uhatessa. Näemme myös hallituksen käsityksen osuuskassan asemasta ja suunnitelmat sen tulevaisuutta varten sekä voitonjakohdotuksen.

III.

Tarkastuksen tulos. — Erinäisiä toimenpiteitä sen johdosta. — Lopullinen lausunto.

Ennenkun ryhdyimme tarkastuskertomusta kirjoittamaan, on tarpeen, että luemme tarkastuksen kuluessa tekemämme muistiinpanot. Jos siksi ajaksi voimme saada hallituksen kokoon, on siitä etua. Muussa tapauksessa pyydämme kirjanpitäjältä tai hallituksen puheenjohtajalta selvityksiä rästien ja muitten epäkohtien johdosta. Silloin ehkä saa tyydyttävän selityksen moni asia, jota emme kirjoista ole voineet löytää, ja muistutus jää tekemättä. Mielipiteemme asioista vakaantuu ja arvostelumme saa lujemman pohjan. Me huomaamme, onko syynä ollut

*Selitysten
vaatiminen.*

ehkä ymmärtämättömyys ja taitamattomuus, vai onko hyvää tahtoa ja innostusta asiaan puutunut. Hallitus on ehkä ollut liiaksi arka sekä pelännyt jäsenten loukkaantumista ja vihaa, kun laina olisi pitänyt jättää myöntämättä tai uusi-matta tai rästien johdosta olisi ollut ryhdyttävä toimenpiteisiin.

*

*Muistutuk-
sia.*

Muistutuksemme eivät aina ole sitä laatua, että ne estävät tilivapauden myöntämistä. Usein voivat ne semmoisinaanakin riittää ja aiheuttaa parannuksen. Niin voi olla asianlaita:

a) kun kirjanpito on epäsiisti, kun siinä tavataan raaputuksia ja kun lyijy- tai kosmoskynää on käytetty merkintöjä tilikirjoihin tehdessä j. n. e.;

b) kun arkisto on järjestämättä tai puutteellinen;

c) kun lainalyhennykset ja korot ovat jääneet velkakirjoihin kuittaamatta eikä muistikirja-kaan ole käytännössä;

d) kun lainatarkotus on epäselvästi merkitty velkakirjoihin tai on tuottamaton;

e) kun lainaehtoja ei muuten ole tarpeeksi harkittu;

f) kun allekirjoitus ja todistukset velkakirjassa eivät ole oikein kunnossa;

g) kun uusimista on tarpeettomasti sallittu;

h) kun lainain käyttö on jäänyt tarkastamatta tai laiminlyöntien johdosta ei ole ryhdytty toimenpiteisiin j. n. e.

Välistä meidän kuitenkin täytyy vaatia tilin-^{Uusi tilin-}
päättös uudestaan tehtäväksi ja korjattavaksi ^{päättös.}
esimerkiksi silloin:

a) kun se on muodollisesti väärin laadittu
eikä päätä tilejä;

b) kun suurempia saatavia on jäänyt huo-
mioinnottomatta;

c) kun osuuskunnan kokouksen päätökset
voittoon y. m. nähden ovat jääneet tileissä toi-
meenpanematta;

d) kun tarpeellinen poisto saatavista tai ka-
lustosta on jäänyt tekemättä.

Vastuuvapautta voimme puoltaa ehdolla, ^{Vastuu-}
että määrätyt epäkohdat tulevat poistetuiksi: ^{vapaus}
^{ehdoilla.}

a) kun kassassa on vajeaus;

b) kun korkoja on jäänyt kantamatta tai
liian vähän kannettu;

c) kun velkakirjoja tai muita tärkeitä todis-
teita puuttuu tai huomataan väärennetyiksi;

d) kun kirjanpito on siinä määrin laiminlyö-
tyä, ettei liikkeen tila selviä.

Jos epärehellisyttä huomataan, on siitä
aina heti hallitukselle ilmoitettava.

Vastuuvapaus evätään kokonaan, vaatimalla ^{Vastuu-}
hallitukselta korvausta sen aiheuttamista vau- ^{vapaus}
rioista: ^{evätään}

a) kun hallituksen huolimattomuuden kautta
kassan saatavat konkurseissa ovat jääneet
valvomatta;

b) kun kassa vakuuksien puutteessa tai takusmiesten köyhtymisen tai kuoleman kautta on kärsinyt suuria tappioita eikä hallitus ajoissa ole ryhtynyt toimenpiteisiin;

c) kun kassa huonon hoidon ja puuttuvan kurinpidon vuoksi on joutunut niin retuperälle, että Keskuslainarahaston on täytynyt sanoa luottonsa irti.

Jos tarkastuksen kuluessa on ilmennyt, että hallituksen puheenjohtaja tai muu jäsen on väärinkäyttänyt asemaansa tai menetellyt epärehellisesti, tulee tilintarkastajain ehdottaa semmoinen henkilö erotettavaksi. Vuosikokouksessa on tilintarkastajain, mikäli suinkin mahdollista, oltava läsnä suullisiakin selityksiä antamassa.

Silloin kun kirjanpitäjä tai hallitus tai molemmat ovat suorittaneet tehtävänsä hyvin ja varsinkin, jos se vielä on tapahtunut palkattomasti tai aivan vähäistä palkkiota vastaan, on kohtuullista, että siitä erityisesti huomautetaan ja ehdotetaan, että osuuskunta näille lausuu kiitoksensa.

Tilintarkastajien työn helpottamiseksi liitetään tähän vielä pari mallia lausunnoiksi, joita — asianhaaran mukaan muutettuina ja täydennettyinä — voitane käyttää.

Tilintarkastuslausunto.

(1).

Me allekirjoittaneet osuuskassan kokouksessa kuun p:nä 191 valitut tilintarkastajat, N. N. varsinaisena ja N. N. varamiehenä, olemme suorittaneet tehtävämme ja havainneet:

1) että kassassa olevat rahat, jotka me kuun p:nä laskimme, vastasivat saman päivän saldoa;

2) että 191 vuoden tilit ovat todisteitten kanssa yhtäpitävät ja muutoinkin tarkkuudella tehtyt, joten siis tilinpäätös on oikea sekä yhtäpitävä hallituksen vuosikertomuksessa olevien tiliotteiden kanssa;

3) että hallitus on luottoa myöntäessään sekä muutoinkin kassan ja sen jäsenten etua valvoessaan osottanut suurta huolta ja varovaisuutta; sekä

4) että osuuskassan hallussa olevat vakuudet ovat, mikäli olemme voineet havaita, riittävän hyvät.

Samalla kun me puollamme hallituksen ehdottamaa vuosivoiton käyttämistä, ehdotamme, että kassan kokous myöntäisi hallitukselle täyden vastuuvapauden kyseessäolevalta tilivuodelta. Koska tarkastuksessa olemme huomanneet, että kirjanpitäjä (hallitus) (kirjanpitäjä ja hallitus) on suorittanut tehtävänsä erityisen hyvin, ehdotamme, että vuosikokous siitä hänelle (heille) lausuu kassan kiitollisuuden.

..... kuun päivänä 191

N. N.

N. N.

Tilintarkastuslausunto.

(2).

Me allekirjoittaneet osuuskassan kokouksessa kuun p:nä 191 valitut tilintarkastajat, N. N. varsinaisena ja N. N. varamiehenä, olemme suorittaneet tehtävämme ja havainneet:

1) että kassassa kuun p:nä oli rahaa Smk 125: 93, mutta saman päivän rahatilin saldo teki Smk 239: 45, joten rahoja puuttui Smk 113: 52;

2) että tilien avaus tilikauden alussa oli oikea;

3) että kirjanpito oli epäsiisti ja yleensä kovin huolimattomasti hoidettu;

4) että 191 vuoden tilit ovat todisteitten kanssa yhtäpitävät, mutta J. Timosen velkakirja n:o 101 Smk:lle 500: — puuttuu;

5) että tilinpäätös on muodollisesti väärin laadittu;

6) että korkosaatavia on jäänyt huomioonottamatta A. Kauppiselta Smk 17: 85, J. Timoselta Smk 31: 40 ja P. Toivoselta Smk 13: 50, eli yhteensä Smk 62: 75;

7) että hallitus ei ole tarpeeksi pitänyt kirjanpitäjän toimintaa silmällä eikä toimittanut ohjesäännön määräämiä tarkastuksia;

8) että hallitus ei ole kiinnittänyt huomiota lainatarkotuksen tuottavaisuuteen, vaan myöntänyt suorastaan kulutuslainojakin;

9) että hallitus ei ole tarpeeksi harkinnut lainaehtoja ja sen kautta vaikeuttanut lainain täsmällistä takaisinmaksua;

10) että uusimista ilman pätevää syytä liian yleisesti on harjoitettu;

11) että hallitus ei ole pitänyt huolta lainain-
kaytön tehokkaasta tarkastuksesta.

Edelläesitetyn ja tilintarkastuksessa muutoin
saamamme käsityksen perusteella ehdotamme, että
osuuskassan kokous päättäisi:

a) velvoittaa hallituksen vaatimaan kirjanpitä-
jältä, että hän heti täyttää vaillingin joko rahassa
tai pätevällä velkakirjalla ja korvaa kassan kärsi-
män korkotappion;

b) velvoittaa hallituksen laatimaan uuden tilin-
päätyöksen 5) ja 6) kohdassa mainittujen epäkoh-
tien vuoksi;

c) vaatia hallitukselta osuuskassaperiaatteitten
tarkkaa noudattamista 7), 8), 9), 10) ja 11) koh-
dassa mainittujen epäkohtien johdosta;

d) velvoittaa hallituksen hankkimaan uuden
velkakirjan J. Timoselta tai korvaamaan täyteen
määräänsä kassan hänen velkakirjansa katoami-
sen johdosta kärsimän tappion.

Tilinpäätyöksen vahvistamista ja vastuuvapauden
myöntämistä emme voi puoltaa, ennenkun meille
on annettu tilaisuus tarkastaa, että a), b) ja d)
kohdissa mainitut vaatimukset ovat tulleet täyte-
tyiksi.

Paikka ja aika.

Allekirjoitukset.

Pellervon Toimisto.

Keskusosuusliike HANKKIJA

r. l.

Pääkonttori:

Helsinki, Etelä-Esplanadinkatu 2.
Puh. 45 96.

Sivukonttoreja:

Viipurissa, Kuopiossa, Turussa,
Tampereella, Porissa, Jyväskylässä,
Seinäjoella, Oulussa ja Haminassa.

Toimittaa ja paikoilleen asettaa täydellisiä,
ajanmukaisia **meijeri-, mylly-,
saha-, sähkö-** ja **turvepehukoneistoja**, sekä

Myy varastosta parhaita **meijeritarvikkeita,
maanviljelyskoneita, apulannoitusainei-
ta, siemeniä** y. m. maataloustarpeita.

Osuuskassan perustamisessa ja hoidossa

tarvittavat kirjat ovat:

P. K. N:o 5: **Osuustoimintalaki.** Hinta nid. 1:75;
sid. 2:25.

P. K. N:o 9,I: **Osuuskassa.** Osuuskassan perusta-
minen. Hinta 1:—.

P. K. N:o 9,II: **Osuuskassa.** Osuuskassan hoito.
Hinta nid. 1:50; sid. 2:—.

P. K. N:o 9,III: **Osuuskassa.** Osuuskassan kirjan-
pito. Hinta nid. 2:—; sid. 2:50.

P. K. N:o 23: **Osuuskuntain suhde rekisteriviran-
omaisiin.** Hinta 1:—.

P. K. N:o 28: **Osuuskassat maalaisväestön taloudel-
lisen ja henkisen elämän kohottajina.** Hinta —:50.

Pellervon pikkukirjasia N:o 7: **Osuuskassojen tilin-
tarkastus.** Ohjeita tarkastajille. Hinta —:50.

Pellervon lentolehtiset N:o 9: **Mitä hyötyä on osuus-
kassasta?** N:o 10: **Mitä osuuskassaa perustetta-
essa on huomioonotettava?** N:o 11: **Mitä jäsenen
tulee tietää liittyessään osuuskassaan?**

Lentolehtisten hinta on 2½ p:ää kpl.,
vähintään 100 kpl. tilattaessa à 2 p:ää.

Pellervon Toimisto,
Helsinki.

Pellervon lentolehtiset

Ainoastaan sellaiset ihmiset, joilla on vakava pyrkimys kehittää itseään ja kartahtaa tietojaan, voivat olla hyviä osuuskunnan jäseniä.

William King.

Englannin vanhin osuustoimintakirjailija.

Pellervon Toimistosta on saatavana seuraavat lentolehtiset:

Osuustoiminta yleensä.

N:o 1. Me osuustoimintaväki — toistemme palvelijoita.

N:o 2. Osuustoiminnallisen keskittymisen merkitys.

Osuuskauppa.

N:o 3. Mitä hyötyä on osuuskaupasta?

N:o 4. Kaksitoista neuvoa osuuskaupan perustajille.

N:o 5. Mitä jäsenen tulee tietää liittyessään osuuskauppaan?

Osuusmeijeri.

N:o 6. Mitä hyötyä on osuusmeijeristä?

N:o 7. Miten osuusmeijeriä perustettaessa on meneteltävä?

N:o 8. Mitä jäsenen tulee tietää liittyessään osuusmeijeriin?

Osuuskassa.

N:o 9. Mitä hyötyä on osuuskassasta?

N:o 10. Mitä osuuskassaa perustettaessa on huomioonotettava?

N:o 11. Mitä jäsenen tulee tietää liittyessään osuuskassaan?

Turvepehkuosuuskunta.

N:o 12. Mitä hyötyä on turvepehkuosuuskunnasta?

N:o 13. Neuvoja turvepehkuosuuskunnan perustajille.

Puimakoneosuuskunta.

N:o 14. Mitä hyötyä on puimakoneosuuskunnasta?

N:o 15. Neuvoja puimakoneosuuskunnan perustajille.

Munanmyyntiosuuskunta.

N:o 16. Mitä hyötyä on munanmyyntiosuuskunnasta?

Yhteistoiminta metsätalouden alalla.

N:o 17. Mitä hyötyä on metsätaloudellisesta yhteistoiminnasta?

N:o 18. Miten metsätalousyhdistystä perustettaessa on meneteltävä?

Yhteisostot ja -myynnit.

N:o 19. Yhteisostojen tekemään!

N:o 20. Yhteistoiminta viljanmyynnin alalla.

Hinta: 2 kpl. maksaa 5 penniä.

” 100 ” tai enemmän à 2 penniä.

Pellervon Toimisto

Helsinki, Etelä - Esplanadink. 2.

Metsätaloudelliset yhtymät ja jako- kunnat!

Pellervo-Seuran toimesta suoritetaan kaikenlaisia metsätalouden alaan kuuluvia tehtäviä, kuten:

metsänlukua, -leimausta, -arvioimista ja -hinnoittelua, välitetään metsäntuotteiden ja muiden puutavaroiden myyntiä, laaditaan hoitosuunnitelmia ja kartotetaan metsämaita y. m. y. m. Isonjaonjärjestelystä johtuvia metsätilityksiä y. m. suurempia töitä otetaan myöskin tehtäväksi.

Palkkiot kohtuulliset ja työ luotettavaa!

Postiosote on:

Pellervon Toimisto, Helsinki.

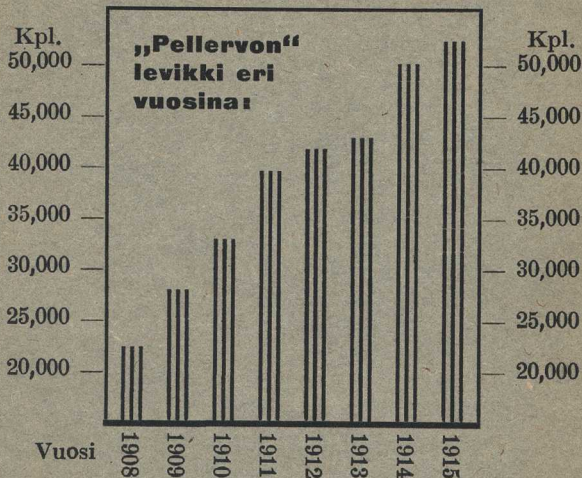
Etelä-Esplanadinkatu 2. Puhelin 115 67.

„Pellervo“

jokaisen
maamiehen
kotiin!

„Pellervo“ on koko Pohjoismaiden enin levinnyt
maatalousammatti- ja osuustoimintalehti.
Sen painos oli v. 1915 **54,600.**

Tilatkaa

SUOMEN

OSUUSTOIMINTALEHTI!

Lehteä julkaisee Pellervo-Seura ja osuustoiminnalliset keskusliikkeet. Se on tarkoitettu etupäässä osuuskuntien hallitusten jäsenille ja osuuskuntien palveluksessa oleville henkilöille sekä kehittyneemmälle osuustoimintaväelle.

Tilaushinta Smk 3:—.

Hinta —: 50.